PARTICULARITĂȚI ALE OBIECTUL JURIDIC GENERIC AL INFRACȚIUNII PREVĂZUTE LA ART. 337 DIN CODUL PENAL

PARTICULARITIES OF THE GENERIC LEGAL OBJECT OF THE OFFENCE PROVIDED FOR IN ART.337 OF THE CRIMINAL CODE

CZU: 343.322:343.213:343(478)(094.4) **https://doi.org/10.59295/spd2025j.01**

Ion BALANEL
ORCID: 0009-0001-5139-1924
E-mail: nicu.balanel123@gmail.com
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *We start from the idea that all the crimes provided for in the Criminal Code of the Republic of Moldova attack a value protected by criminal law. Therefore, the legislator classified the criminal acts in the Special Part of the Criminal Code depending on the generic legal object that the criminal act directly attacks. Finally, the generic legal object of the crimes of Treason is formed by social relations regarding the normal activity of public authorities and state security.*

Keywords: *generic legal object of the crime public authorities state security the state Treason.*

INTRODUCERE

Infracțiunea, ca act de conduită individuală, nu poate fi îndreptată însă împotriva tuturor relațiilor sociale. În realitate, actul infracțional se îndreaptă împotriva unei anumite valori, și prin ea, împotriva unor relații sociale determinate, create în jurul acestei valori și datorită ei [1, p.195]. Prin urmare, potrivit art.2 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – „CP al RM"), nu există faptă infracțională care să nu atenteze asupra unei valori ocrotite de legea penală.

În cele din urmă, obiectul juridic generic constituie „mănunchiul valorilor sociale de aceeași natură" [2, p.124]. Fiind comun pentru un anumit grup de infracțiuni sau într-o altă accepțiune pentru „un anumit grup de relații sociale omogene sau analogice, care sunt ocrotite prin legea penală de atentatele infracționale" [3, p.79]. Prin urmare, legiuitorul a clasificat faptele infracționale din Partea specială a Codului penal în dependență de obiectului juridic generic asupra căreia atentează nemijlocit fapta (acțiunea sau inacțiunea) prejudiciabilă prevăzută de legea penală.

Astfel, infracțiunea de Trădarea de Patrie este prevăzută în Capitolul XVII din Partea Specială a Codului penal, fiind reunită în grupul de infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat.

MATERIAL ȘI METODĂ

Prezenta lucrare științifică este întemeiată pe doctrina de specialitate atât națională cât și străină. Nu în ultimul rând, la baza acestei lucrări au stat reglementările legislative naționale precum (Constituția Republicii Moldova, Legea nr.158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Legea nr.618 din 31 octombrie 1995 securității statului, Legea nr.112 din 22 mai 2008 pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova și Hotărârea Parlamentului nr.391 din 15 decembrie 2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova).

La rândul său, suportul metodologic care a constituit fundamentul acestei cercetări îl formează: metoda juridică formală sau dogmatică, metoda juridică comparativă și metoda analizei sistemice. În urma aplicării acestor metode, a constituit în ansamblu cercetarea obiectului juridic generic al componenței de infracțiune prevăzute la art.337 din CP al RM.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În urma celor menționate *supra,* am stabilit că obiectului juridic generic al infracțiunii de Trădarea de Patrie îl formează relațiile sociale cu privire la interzicerea imixtiunii în activitatea autorităților publice și a securității de stat, sau în altă ordine de idei, constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice și la securitatea de stat [4, p.982].

Cât privește autoritățile publice, în doctrina de specialitate a fost definită ca o instituție politică, constituită în mod direct sau indirect de către popor, investită de Constituție cu anumite competențe pentru a îndeplini anumite funcții de guvernare a țării și care se bucură de o anumită autoritate sau prestigiu [5, p.9].

La rândul său, funcțiile autorităților publice au fost clasificate în: funcție politică, funcție socio-economică și funcție juridică, vizând statul ca pe o entitate, ca pe un organism întreg care este înzestrat cu anumite obligații, drepturi pentru a-și realiza scopul [5, p.13].

Funcția politică este realizată de către autoritățile publice reprezentative. Potrivit art.2 din Constituție, suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative. Astfel din regimul reprezentativ fac parte: Parlamentul, Președintele Republicii Moldova și autoritățile publice locale, toate fiind alese prin intermediul votului universal, direct, sau indirect (Șeful statului).

La realizarea funcției socio-economice în mod direct participă Parlamentul, Președintele și Guvernul [5, p.14].

Iar funcțiile juridice ale statului sunt realizate de fiecare autoritate în parte, în baza principiului separării puterii în stat. Astfel, Parlamentul ca unică autoritate legislativă, realizează funcția legislativă, care este funcția cea mai importantă dintre funcțiile juridice, deoarece funcția executivă și cea jurisdicțională în mod direct sunt legate de prima funcție [5, p.14].

În cele din urmă, orice încălcare admisă în cadrul exercitării funcțiilor autorităților publice, subminează încrederea de care aceste autorități trebuie să se bucure, influențează asupra capacității de luare a deciziilor legale în realizarea competențelor sale și diminuează siguranța și credibilitatea cetățenilor față de aceste organe statale.

Astfel, legea penală are menirea să ocrotească împotriva faptelor infracționale doar acele autorități publice care au fost legal înființate și recunoscute în conformitate cu Constituția și cu alte acte normative care decurg din aceasta. Totodată, orice autoritate publică în limita competențelor sale, este în drept să-și impună voința și să ia deciziile care să producă efectele juridice în favoarea și în interesele cetățenilor.

În altă ordine de idei, în conformitate cu art.7 din Codul administrativ și Legea nr.158 din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (în continuare Legea – nr.158 din 04 iulie 2008), este definită autoritatea publică ca fiind „orice structură organizatorică sau organ instituită/instituit prin lege sau printr-un alt act normativ, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public".

Ținând cont de anexa nr. 1 din Legea nr.158 din 04 iulie 2008, autoritățile publice care cad sub incidența acestei legi sunt: Aparatele altor autorităţi publice instituite de către Parlament, Preşedintele Republicii Moldova sau Guvern, Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, Aparatul Consiliului Superior al Procurorilor, Centrul Naţional Anticorupţie, Aparatul Autorității Naționale de Integritate, Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor etc., precum și autoritățile administraţiei publice centrale de specialitate şi alte autorităţi administrative din care fac parte aparatele centrale, serviciile publice desconcentrate, alte organe ale administraţiei publice din subordinea autorităţilor administraţiei publice centrale de specialitate.

Prin urmare, autoritatea reprezintă capacitatea unui stat de a îndeplini funcțiile sale. În același timp, este important ca aceste funcții ale statului să fie strict reglementate prin actele legislative, pentru a limita câmpul de acțiuni în exercitarea competențelor de către autoritățile publice respective. Așadar, statul prin intermediul politicii penale a implementat mecanismele necesare de sancționare în cazul abaterilor sau săvârșirii altor fapte infracționale împotriva autorităților publice.

Totodată, este necesar de menționat faptul că autoritățile publice în sens larg, constituie o formă de protecție a drepturilor și libertăților cetățeanului, iar într-un sens îngust privește activitatea organelor de drept, sub aspectul respectării procedurilor legale și a regimului juridic a drepturilor și libertăților cetățenilor.

Astfel, legiuitorul în cadrul Capitolul XVII din Partea Specială a Codului penal a prevăzut nu doar relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice dar și relațiile sociale cu privire la securitatea statului.

La rândul său, prin ,,securitatea statului se înțelege protecția suveranităţii, independenţei şi integrităţii teritoriale a ţării, a regimului ei constituţional, a potenţialului economic, tehnico-ştiinţific şi defensiv, a drepturilor şi libertăţilor legitime ale persoanei împotriva activităţii informative şi subversive a serviciilor speciale şi organizaţiilor

străine, împotriva atentatelor criminale ale unor grupuri sau indivizi aparte”[9]. Aceasta are menirea să asigure printr-un sistem de măsuri cu caracter: economic, politic, juridic, militar etc., descoperirea, prevenirea și contracararea la timp a amenințărilor îndreptate împotriva securității statului.

De asemenea, potrivit prevederilor legale prin amenințări la adresa statului se înțelege o totalitate de acțiuni, condiții și factori care prezintă pericol pentru stat, societate și personalitate. Astfel de acțiuni sau inacțiuni care pot pune în pericol deosebit securitatea statului sunt: Trădarea de Patrie, spionajul, activitatea structurii informative ilegale, complotul împotriva Republicii Moldova, culegerea neautorizată de informații, separatismul și altele.

În cele din urmă, legiuitorul în Capitolul XVII din Partea Specială a Codului penal, a prevăzut acele fapte socialmente periculoase menționate *supra.*

La rândul său, în pofida multiplelor dezbateri, este necesar de a elucida diferența dintre conceptul de securitatea națională și securitatea statului.

Potrivit prevederilor legale, securitatea statului este o parte integrantă a securității naționale.

Astfel, securitatea națională reprezintă condiția fundamentală a existenței națiunii și statului, care are drept scop apărarea și promovarea intereselor și obiectivelor naționale, contracararea riscurilor și amenințărilor care și determină orientarea politicii externe și interne a statului în contextul securității regionale și globale [10, p.22].

Ținând cont de prevederile legale, securitatea națională reprezintă condiția fundamentală a existenței poporului din Republica Moldova, a statului moldovenesc, fiind în același timp un obiectiv primordial al țării. Totodată, obiectivele securității naționale a Republicii Moldova sînt: asigurarea și apărarea independenței, suveranității, integrității teritoriale, ordinii constituționale, dezvoltării democratice, securității interne, consolidarea statalității Republicii Moldova [11].

Prin urmare, conceptul de securitate națională a Republicii Moldova înglobează în sine și conceptul de securitate a statului, fiind o parte integrantă a acesteia. În același sens, securitatea națională este formată pe lângă măsurile securității statului dintr-un șir de alte măsuri de natură politică, economică, socială, juridică, diplomatică etc.

În lumina celor reflectate, strategiile principale consacrate securității naționale a Republicii Moldova presupune promovarea și apărarea obiectivelor naționale de securitate care au menirea să garanteze existența, independența, suveranitatea, stabilitatea și dezvoltarea țării, precum și să asigure tuturor cetățenilor, în mod egal, condiții favorabile pentru realizarea aspirațiilor individuale, cu respectarea normelor constituționale [12].

CONCLUZII

Într-un final, pentru a proteja interesele naționale, legiuitorul trebuie să întreprindă măsuri și să utilizeze mijloace necesare în scopul interzicerii oricărei imixtiuni în activitatea autorităților publice și creșterii eficienței instituționale de a răspunde la amenințările și riscurile care pot apărea asupra securității de stat. Respectiv este necesar de realizat

o evaluare continuă a amenințărilor și a riscurilor care pot apărea asupra autorităților publice și a securității de stat, fiind însoțită permanent de avize cu propuneri de *lege ferenda* și recomandări menite să îmbunătățească politica penală în domeniul dat.

În același timp, analiza factorilor de risc trebuie să pornească de fiecare dată de la premisa că amenințările la adresa statului sunt într-o continuă schimbare și în orice moment se pot transforma, într-un pericol iminent sau chiar într-o formă de agresiune menite să provoace prejudicii deosebit de grave intereselor şi securităţii Republicii Moldova.

Rezumând abordările și punctele de vedere existente putem remarca faptul că la această etapă cadrul normativ cuprinde mijloacele corespunzătoare în scopul protejării intereselor autorităților publice și diminuării amenințărilor și riscurilor care pot apărea asupra securității statului.

REFERINȚE:

1. BULAI, C., *Drept penal român. Partea generală,* București, ALL, 1997, 650 p. ISBN: 973-9229-74-3.
2. DONGOROZ V., KAHANE S., OANCEA I., FODOR I., BULAI C., STĂNOIU R., *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea generală, vol. 1*., București, Editura Academiei R.S.R., 1969, 436 p.
3. MACARI I., *Drept penal al R. Moldova (p. generală),* Ed. Chișinău, 1999, 292 p. ISBN: 9975-917-10-0.
4. BRÂNZA S. și STATI V., *Tratat de drept penal. Partea specială, vol. II.* Chişinău: Tipografia Centrală, 2015, 1300 p. ISBN 978-9975-53-468-0.
5. POPA V., *Autoritățile publice ale Republicii Moldova. Compendium privind structura, organizarea și funcționarea lor,* Chişinău: Ed. Tish, 2004, 255 p. ISBN: 947-43-3.
6. Legea nr.618 din 31 octombrie 1995 *securității statului.* Publicat: 13 februarie 1997 în Monitorul Oficial Nr.10-11 art.117. În: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142091&lang=ro#
7. AlBU N., *Securitatea națională: aspecte teoretice și practice,* Chișinău, Academia Militar a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun", Centrul de studii Strategice de Apărare și Securitate, 2013, 240 p. ISBN: 978-9975-4265-3-4.
8. Legea nr.112 din 22 mai 2008 *pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova.* Publicat: 03 iunie 2008 în Monitorul Oficial Nr. 97-98 art.357. În https://www.legis.md/cautare/getResults? doc_id=24400&lang=ro
9. Hotărârea Parlamentului nr.391 din 15 decembrie 2023 *privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova.* Publicat: 17 ianuarie 2024 în Monitorul Oficial nr.17-19 art.28. În https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141253&lang=ro.